

Etkinlikler - "Dünya Mirası" hakkında bazı notlar

Dünya Mirası Konvansiyonu (The World Heritage Convention)

Bugüne kadar 175'ten fazla ülke tarafından imzalanan ve 38 maddeden oluşan "Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Koruma Konvansiyonu" (Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage), UNESCO'nun 1972 yılındaki genel konferansında hazırlandı. Konvansiyonun öncelikli misyonu, korunması gereken istisnai düzeyde evrensel değerlerin listesini oluşturmak suretiyle dünya mirasını tanımlamak ve korumaktır. Konvansiyonu imzalayan ülkeler, kendi bölgelerindeki "Dünya Mirası" olarak tanımlanan değerleri korumakla yükümlüdür.

Dünya Mirası Komitesi (The World Heritage Committee)

21 ülkenin temsilcilerinden oluşan ve konvansiyona imza atan ülkeler tarafından seçilen Dünya Mirası Komitesi, Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Koruma Konvansiyonu kapsamında aşağıdaki konulardaki karar organıdır:

- Dünya Mirası Listesi'ne girmeye aday gösterilen değerler arasından seçim yapmak.

Komite, değerlendirmelerinde iki uluslararası uzman kurumdaki destek alarak yapıyor: Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (International Council on Monuments and Sites - ICOMOS) ve Dünya Koruma Birliği (World Conservation Union - IUCN).

- Dünya Mirası Fonu'nu (World Heritage Fund) teknik ve finansal ihtiyaçlar doğrultusunda yönlendirerek, listedeki değerlerin korunmasını sağlamak.

Dünya Mirası Kriterleri

Dünya Mirası Listesi (The World Heritage List), her yıl komite tarafından yeni adayların listeye alınması ve yeni ülkelerin konvansiyonu imzalamasıyla büyüyor. Kültürel ya da doğal bir varlığın listeye girebilmesi için, komite tarafından belirlenen kriterlere uygun olması gerekiyor. Dünya Doğal ve Kültürel Mirası Koruma Konvansiyonu'nun tanımladığı kriterler, Dünya Mirası Komitesi tarafından düzenli olarak güncelleniyor.

Dünya Kültür Mirası Kriterleri

Kültürel varlıkların dünya mirası listesine alınma kriterleri, her zaman, birbirlerine kıyasla ve konvansiyonun birinci maddesinde yer alan aşağıdaki tanımlar çerçevesinde değerlendiriliyor:

Anıtlar: Tarih, sanat veya bilim açısından, istisnai düzeyde evrensel bir değere sahip mimari eserler, anıtsal değerdeki heykeltıraşlık veya resim eserleri, arkeolojik nitelikteki parça veya yapılar, kitabeler, mağara veya parça toplulukları.

Yapı Toplulukları: Mimarileri, bütünlükleri veya peyzajla bütünleşmeleri nedeniyle, tarih, sanat veya bilim açısından istisnai düzeyde evrensel bir değere sahip ayrı veya toplu halde bulunan yapılar.

Sitler: Tarihi, estetik, etnolojik veya antropolojik açıdan istisnai düzeyde evrensel bir değere sahip olan, arkeolojik sitlerin de dahil olduğu, insan tasarımı eserlerin veya doğayla insanın birlikte yarattıkları eserlerin bulunduğu alanlar.

Bir anıtın, yapı topluluğunun veya sitin dünya mirası listesine alınması önerildiğinde, istisnai düzeyde evrensel değere sahip bir varlık olarak değerlendirilmesi için, komitenin bu varlığın aşağıdaki kriterlerden en az birine ve özgünlük kistasına uyduğunu tespit etmesi gerekiyor. Diğer bir deyişle, her varlığın aşağıdaki şartları yerine getirmesi bekleniyor:

1. Yaratıcı insan dehasının ürünü olması
2. Belli bir zaman diliminde veya kültürel mekanda, mimarinin veya teknolojinin, anıtsal sanatların gelişiminde, şehirlerin planlanmasında veya peyzajların yaratılmasında, insani değerler arasındaki önemli etkileşimi göstermesi
3. Kültürel bir gelenek veya yaşayan ya da kayıp bir uygarlığın tek veya en azından istisnai tanıklığını yapması
4. İnsanlık tarihinin bir veya birden fazla anlamlı dönemini temsil eden yapı tipinin ya da mimari veya teknolojik veya peyzaj topluluğunun değerli bir örneğini sunması
5. Bir (veya birden fazla) kültürü temsil eden geleneksel insan yerleşimine veya toprağın kullanımına ilişkin önemli bir örnek sunması ve özellikle bu örneğin, geri dönüşü olmayan değişimlerin etkisiyle dayanıklılığını yitirmesi
6. İstisnai düzeyde evrensel bir anlam taşıyan olaylar veya yaşayan gelenekler, fikirler, inançlar veya sanatsal ve edebi eserlerle doğrudan veya maddeten bağlantılı olması

Dünya Mirası Listesi (The World Heritage List)

Dünya Mirası Listesi'nde, 3 Temmuz 2003 itibarıyla, 128 ülkeye ait 754 varlık bulunuyor. Bunların 582'si kültürel, 149'u doğal, 23'ü ise kültürel ve doğal varlık. Liste, komitenin bir sonraki toplantısının yapılacağı Temmuz 2004'te güncellenecek.

Türkiye'nin "Dünya Mirası"

1985 Tarihi Yarımada ve Galata Kültürel

1985 Göreme ve Kapadokya Doğal

1985 Divriği Cami ve hastanesi Kültüre

1986 Hattuşa Kültürel

1987 Nemrut Kültürel

1988 Xanthos-Letodn Kültüre

1988 Hierapolis-Pamukkale Doğal

1994 Safranbolu Kültürel

1998 Truva Kültürel